آموزش و تمرین خوشنویسی

از حرف تا سطر

۲

تحریری

خط نستعلیق

رضا تبریزی (وحید)

مدرس خوشنویسی مدارس تهران

بسم الله الرحمن الرحیم

نام و نام خانوادگی:

کلاس:

مدرسه:

تقدیم به پدر و مادر فداکارم

سپاس از همسر مهربانم

کانون هنر مدرسه مجری آموزش کتاب های خط نستعلیق تحریری و زیبا بنویسی

E-mail : honare_madreseh@yahoo.com

آموزش و تمرین خوشنویسی

از حرف تا سطر

۲

خط نستعلیق تحریری

رضا تبریزی (وحید)

مدرس خوشنویسی مدارس تهران

موسسهٔ انتشارات قدیانی
www.ghadyani.org
تلفن: ۶۶۴۰۴۴۱۰ (۵ خط)   دورنگار: ۶۶۴۰۳۲۶۴

آموزش و تمرین خوشنویسی، خط نستعلیق تحریری ـ ۲

رضا تبریزی (وحید)

طراح جلد: کاظم طلایی   تصویرسازی جلد: حسن عامه‌کن

عکاس: مجتبی صلواتیان

زیر نظر شورای بررسی

چاپ بیست و سوم: ۱۳۹۵   تعداد: ۲۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۵ - ۷۷۰ - ۴۱۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸   ISBN: 978 - 964 - 417 - 770 - 5

شابک دوره: ۰ - ۶۲۹ - ۵۳۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸   ISBN SET: 978 - 964 - 536 - 629 - 0

کد: ۸۳/۸۵۳

چاپ و صحافی: چاپخانه قدیانی، تهران

قیمت دوره‌ی ۴ جلدی: ۷۰۰۰ تومان

تاکنون ۴۳۳/۴۰۰ نسخه منتشر شده است.

مورد تأیید و معرفی شده در وزارت آموزش و پرورش
کتاب‌نامه‌ی رشد شماره‌ی ۷، ردیف ۹

تبریزی، رضا، ۱۳۵۱ ـ
آموزش و تمرین خوشنویسی خط نستعلیق تحریری از حرف تا سطر/ رضا تبریزی (وحید) ـ تهران: قدیانی، کتاب‌های بنفشه، ۱۳۸۳.
۴ ج.

ISBN: 978-964-417-769-9 (ج. ۱)
ISBN: 978-964-417-770-5 (ج. ۲)
ISBN: 978-964-417-771-2 (ج. ۳)
ISBN: 978-964-417-772-9 (ج. ۴)

فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
۱. خط نستعلیق ـ ـ راهنمای آموزشی. ۲. خوشنویسی ـ ـ راهنمای آموزشی. الف. عنوان. ب. عنوان: خط نستعلیق تحریری از حرف تا سطر.
۲۲۷ت۲۳ف/NK ۳۶۳۹   فا ۷۴۵/۶۱۹
کتابخانه ملی ایران   ۸۳ـ۱۵۳۰۴ م

به راستی که خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد

بزرگان دین و نیاکان ما ارزش و اهمیت خاصی برای نوشتن، به ویژه زیبا نوشتن قایل بوده‌اند به نحوی که احادیث و جملات قصار بسیاری از آنان نقل شده است.

عشق و علاقه‌ی وافر هنرمندان مسلمان به کتابت کلام وحی و گفتار بزرگان سبب اشاعه‌ی این هنر قدسی گردید و کمال این هنر، پدید آمدن خط زیبای نستعلیق است که هندسه‌ی روحانی آن باعث پدید آمدن یکی از بارزترین نمونه‌های هویت هنر ایرانی به ویژه خوشنویسی گردید تا حدی که در وصف آن گفته‌اند:

«صفحه‌ای به خط خوش نستعلیق جلوه و جمالی دارد که هیچ‌یک از خطوط دیگر بشر با آن برابری نتواند کرد.»

«خط نستعلیق تحریری» گرچه به زیبایی نستعلیق با نی نیست ولی زیباترین و خواناترین نمونه‌ی خوشنویسی برای خط فارسی به شمار می‌رود.

هدف از تدوین این مجموعه، دستیابی به کامل‌ترین و بهترین روش برای آموزش خط نستعلیق تحریری بوده است.

برای رسیدن به این مقصود، روش الگوبرداری از سرمشق‌هایی را برگزیده‌ایم که هر یک قدم به قدم و هدفمند، کاربرد صحیح چنین خطی را می‌آموزند.

در این مجموعه، آموزش از حروف آغاز می‌شود و تا سطرنویسی ادامه می‌یابد. حروف یا مفردات و اتصالات دو حرفی و سه حرفی به عنوان پایه‌ی اصلی آموزش در این مجموعه مورد توجه قرار گرفته‌اند. همچنین از اجرای انحنای موجود در خط شکسته پرهیز شده است.

برای رسیدن به نتیجه‌ی بهتر توصیه می‌شود:

۱. به کارگیری ابزار مناسب خوشنویسی، شامل وسایلی که نیاز به فشار زیاد در هنگام نوشتن ندارد.

۲. استفاده از دفترهای خط‌دار، زیرا رعایت خط زمینه یا کرسی خط اهمیت بسیاری در زیبایی خط دارد.

۳. آوردن سرمشق در زیر نمونه کمرنگ که توجه و تمرکز هنرآموز را بیشتر می‌کند.

رضا تبریزی (وحید)

ک دو حرفی

حرف (ک) دارای کشیدگی کمتری نسبت به دو حرف (ب و ف)

می باشد. شیب سرکش کاف تقریباً ۴۵ درجه می باشد.

در خط تحریری، (ب، ف، ک) بلند یا به حالت مد بهتر است که

اجرا نشوند، مگر اینکه بخواهیم به شیوه و قوانین نستعلیق با دقت زیاد قطعه ای

بنویسیم که قواعد اصلی رعایت گردد.

حرف (کاف یا گاف)، در هنگام اتصال به حروف دیگر به اشکال

زیر دیده می‌شوند:

(کا، کحـ، ک، ک، ک، کر، کر)

نمونه اول شبیه دایره (کا) و قبل از حروفی که به سمت بالا می‌روند،

به کار می‌رود: کا ـ کل ـ کک

نمونه دوم (کحـ)، شبیه حـ می‌باشد: کمال، کمانچه

نمونه سوم و ششم (کـ و کـ)، به کافِ دالی مشهورند: کی، کن

دو حرفی‌هایی که با (کاف)، شروع می‌شوند، عبارتند از:

کا کد کر کو که کب کف کک کس کے

کن کق کس کص کل کی کح کع کم کط

کا کد کر کو کہ کب کف کک کس کے

کا کد کر کو کہ کب کف کک کس کے

کا کد کر کو کہ کب کف کک کس کے

کا کد کر کو کہ کب کف کک کس کے

کن کق کل کس کص کی کح کع کم کط

کن کق کل کس کص کی کح کع کم کط

کن کق کل کس کص کی کح کع کم کط

کن کق کل کس کص کی کح کع کم کط

کاکل کادر گدایی کرامت کواکب درکه کف

کاکل کادر گدایی کرامت کواکب درکه کف

کاکل کادر گدایی کرامت کواکب درکه کف

کاکل کادر گدایی کرامت کواکب درکه کف

کرکس گورکن نرگس بزرگی مرکب بگ

کرکس گورکن نرگس بزرگی مرکب بگ

کرکس گورکن نرگس بزرگی مرکب بگ

کرکس گورکن نرگس بزرگی مرکب بگ

گچ کدام کدورت کامروا کاردان گذرگاه برکه

گچ کدام کدورت کامروا کاردان گذرگاه برکه

گچ کدام کدورت کامروا کاردان گذرگاه برکه

گچ کدام کدورت کامروا کاردان گذرگاه برکه

داژگون کوتاهی کاهل هرگز رکن آباد زرکش

داژگون کوتاهی کاهل هرگز رکن آباد زرکش

داژگون کوتاهی کاهل هرگز رکن آباد زرکش

داژگون کوتاهی کاهل هرگز رکن آباد زرکش

دو حرفی هایی که با اشکال دیگر کاف، آغاز می شوند:

کوکب کج کرکره رودکی داگن کدورت بزرگی

کوکب کج کرکره رودکی داگن کدورت بزرگی

کوکب کج کرکره رودکی داگن کدورت بزرگی

کوکب کج کرکره رودکی داگن کدورت بزرگی

برگه گم کودکی لود سگی کراهت مرکب بگم

برگه گم کودکی لود سگی کراهت مرکب بگم

برگه گم کودکی لود سگی کراهت مرکب بگم

برگه گم کودکی لود سگی کراهت مرکب بگم

دو حرفی س

حرف «سین» با دو شکل در گروه «دوایر» و «کشیده‌ها» نوشته می‌شود.

«سین» در اتصالات دوحرفی دارای اشکال مختلفی است:

«سـ، سـ، سـ، سـ، سـ»

از چهار نوع «سین» بالا با توجه به حروفی که بعد از آنها قرار می‌گیرد،

استفاده می شود. ولی از شکل کشیده، نمی توان قبل از بعضی حروف

(ب، ف، ق، و، ع، ح، ص، ط، ی) استفاده نمود.

(البته حرف ک نیز برخی اوقات شامل حروف بالا می شود، چون به کار

بردن سین کشیده قبل از حروف کشیده ایجاد کشیده ناروا می نماید.)

دو حرفی هایی که با سین، شروع می شوند عبارتند از:

سا سد سر سو سه سب سف سک سم سط

سن سق سل سس سص سی سح سع سس سس

سا سد سر سو سه سب سف سک سس سس

سا سد سر سو سه سب سف سک سس سس

سا سد سر سو سه سب سف سک سس سس

سا سد سر سو سه سب سف سک سس سس

سن سق سل سس سص سی سح سع سم سط سا

سن سق سل سس سص سی سح سع سم سط سا

سن سق سل سس سص سی سح سع سم سط سا

سن سق سل سس سص سی سح سع سم سط سا

سد سر سہ سم سن سل سے

ساری ساده شام شدید رشد سراچه سراسر

ساری ساده شام شدید رشد سراچه سراسر

ساری ساده شام شدید رشد سراچه سراسر

ساری ساده شام شدید رشد سراچه سراسر

رسوبات درست ساسان سرمه شداید وسط

رسوبات درست ساسان سرمه شداید وسط

رسوبات درست ساسان سرمه شداید وسط

رسوبات درست ساسان سرمه شداید وسط

سروش سرقت توسط پرسش شادمانه سا‌ها

سروش سرقت توسط پرسش شادمانه سا‌ها

سروش سرقت توسط پرسش شادمانه سا‌ها

سروش سرقت توسط پرسش شادمانه سا‌ها

سویش شروین کاشف هراسان درسک سل

سویش شروین کاشف هراسان درسک سل

سویش شروین کاشف هراسان درسک سل

سویش شروین کاشف هراسان درسک سل

سگک زرشک درسی روشن وسواس وسوسه

سگک زرشک درسی روشن وسواس وسوسه

سگک زرشک درسی روشن وسواس وسوسه

سگک زرشک درسی روشن وسواس وسوسه

سا دالان سی وسه پل پاسخ سراپرده وسع

سا دالان سی وسه پل پاسخ سراپرده وسع

سا دالان سی وسه پل پاسخ سراپرده وسع

سا دالان سی وسه پل پاسخ سراپرده وسع

تأسف کاشت وبرداشت رسم سوسن کاسه پوشه

تأسف کاشت وبرداشت رسم سوسن کاسه پوشه

تأسف کاشت وبرداشت رسم سوسن کاسه پوشه

تأسف کاشت وبرداشت رسم سوسن کاسه پوشه

دو حرفی ص

سر ص، دارای شکل بسته ای است که سفیدی داخل آن را
می توان به تخم خربزه تشبیه کرد. دندانه ص، در هنگام اتصال به یکی
از حروف (ر، ی، ح، م)، به صورت قوس اجرا می شود:

صر - صی - صح - صم

دوحرفی هایی که با «ص» آغاز می‌شوند:

صا صد صر صو صه صب صف صک صس صم

صن صق صل صس صص صی صح صع صط ـــ صے

صا صد صر صو صه صب صف صک صس صم

صا صد صر صو صه صب صف صک صس صم

صا صد صر صو صه صب صف صک صس صم

صا صد صر صو صه صب صف صک صس صم

صن صق صل صس صص صی صح صع صط ـــ صے

صن صق صل صس صص صی صح صع صط ـــ صے

صن صق صل صس صص صی صح صع صط ـــ صے

صن صق صل صس صص صی صح صع صط ـــ صے

رضا صداقت صرفه رضوان روضه صابری ضرر

رضا صداقت صرفه رضوان روضه صابری ضرر

رضا صداقت صرفه رضوان روضه صابری ضرر

رضا صداقت صرفه رضوان روضه صابری ضرر

ضریح وصف صراط صدف راضی ناصح قاضی

ضریح وصف صراط صدف راضی ناصح قاضی

ضریح وصف صراط صدف راضی ناصح قاضی

ضریح وصف صراط صدف راضی ناصح قاضی

صورتک صادراتی صدمه ضربت صواب صامت

صورتک صادراتی صدمه ضربت صواب صامت

صورتک صادراتی صدمه ضربت صواب صامت

صورتک صادراتی صدمه ضربت صواب صامت

وصال وصل وصی ر ض وضع اوضاع

وصال وصل وصی ر ض وضع اوضاع

وصال وصل وصی ر ض وضع اوضاع

وصال وصل وصی ر ض وضع اوضاع

صدور وضو ضرورت صدقه رضوی صف صدا

صدور وضو ضرورت صدقه رضوی صف صدا

صدور وضو ضرورت صدقه رضوی صف صدا

صدور وضو ضرورت صدقه رضوی صف صدا

صرّافی صدوق فاضل صورتی مُرصّع وصول

صرّافی صدوق فاضل صورتی مُرصّع وصول

صرّافی صدوق فاضل صورتی مُرصّع وصول

صرّافی صدوق فاضل صورتی مُرصّع وصول

دو حرفی ط

حرف «ط»، مانند حرکت اول سر «ص»، است و دسته ای از بالا

بر وسط آن عمود می شود. دهانه این حرف هنگامی که حرف بعدی آن

یکی از حروف (ا - د - ک - ل - ه) باشد به صورت بسته اجرا می شود.

طا - طد - طک - طل - طه

دو حرفی هایی که با حرف «ط» شروع می شوند :

طا طد طر طو طه طب طف طک طس طم طط

طن طق طس طص طل طی طح طع طے

طا طد طر طو طہ طب طف طک طس طم طط

طا طد طر طو طہ طب طف طک طس طم طط

طا طد طر طو طہ طب طف طک طس طم طط

طا طد طر طو طہ طب طف طک طس طم طط

طن طق طس طص طل طی طح طع ــــــطے

طن طق طس طص طل طی طح طع ــــــطے

طن طق طس طص طل طی طح طع ــــــطے

طن طق طس طص طل طی طح طع ــــــطے

ظاہری باطن رطل ناطق طراوت طالب

ظاہری باطن رطل ناطق طراوت طالب

ظاہری باطن رطل ناطق طراوت طالب

ظاہری باطن رطل ناطق طراوت طالب

طاقت مرطوب ظریف ظواهر ورطه طوطی

طاقت مرطوب ظریف ظواهر ورطه طوطی

طاقت مرطوب ظریف ظواهر ورطه طوطی

طاقت مرطوب ظریف ظواهر ورطه طوطی

طائر قدسی طرب اطاعت کاظم وطن طراز ظن

طائر قدسی طرب اطاعت کاظم وطن طراز ظن

طائر قدسی طرب اطاعت کاظم وطن طراز ظن

طائر قدسی طرب اطاعت کاظم وطن طراز ظن

باطل ظرافت طوقی طرّار اطراف رطب قوطی

باطل ظرافت طوقی طرّار اطراف رطب قوطی

باطل ظرافت طوقی طرّار اطراف رطب قوطی

باطل ظرافت طوقی طرّار اطراف رطب قوطی

طائب ناظم ظالم طوس طوطی ظروف طایی

طائب ناظم ظالم طوس طوطی ظروف طایی

طائب ناظم ظالم طوس طوطی ظروف طایی

طائب ناظم ظالم طوس طوطی ظروف طایی

دو حرف ح

حرف «ح» یکی از قوس های معکوس می باشد، و در ابتدای
اتصالات با چهار شکل مختلف نوشته می شود:

«حـ، حـ، حـ، حـ»

از «حـ» هنگامی که حرف بعدی به سمت بالا می رود، استفاده

می شود (ا ، د ، ل ، ک) . از (ح) فقط در اتصال حر بهره می گیریم.

از (ح) برای حروفی که به سمت پایین آن قرار می گیرد، (ح ، م ،

ی ، ــــــــ) استفاده می نماییم. در بقیه موارد و کشیده ها از (ح)

استفاده می شود.

دو حرفی هایی که با (ح) شروع می شوند، عبارتند از :

حا حد حو حر حر حه حب حف حک حس

حن حق حس حص حل حی حج حع حم حط حے

حا حد حم حر حو حه حب حف حک حس

حا حد حم حر حو حه حب حف حک حس

حا حد حم حر حو حه حب حف حک حس

حا حد حم حر حو حه حب حف حک حس

حن حق حس حص حل حی حج حع حم حط حے

حن حق حس حص حل حی حج حع حم حط حے

حن حق حس حص حل حی حج حع حم حط حے

حن حق حس حص حل حی حج حع حم حط حے

حاجت اجابت خدمات خروج اجرایی خاتون

حاجت اجابت خدمات خروج اجرایی خاتون

حاجت اجابت خدمات خروج اجرایی خاتون

حاجت اجابت خدمات خروج اجرایی خاتون

جوجه حق حدید پرخاش خرداد آخرت آجر

جوجه حق حدید پرخاش خرداد آخرت آجر

جوجه حق حدید پرخاش خرداد آخرت آجر

جوجه حق حدید پرخاش خرداد آخرت آجر

ناخن آذرخش مرخص مراحل مزاحم حاجی

ناخن آذرخش مرخص مراحل مزاحم حاجی

ناخن آذرخش مرخص مراحل مزاحم حاجی

ناخن آذرخش مرخص مراحل مزاحم حاجی

مراجع رجب خداوند جام‌جم حق‌جویان خواجه

مراجع رجب خداوند جام‌جم حق‌جویان خواجه

مراجع رجب خداوند جام‌جم حق‌جویان خواجه

مراجع رجب خداوند جام‌جم حق‌جویان خواجه

خوارج اجل مورچه جارچی جاهل خواف خرد

خوارج اجل مورچه جارچی جاهل خواف خرد

خوارج اجل مورچه جارچی جاهل خواف خرد

خوارج اجل مورچه جارچی جاهل خواف خرد

احاطه خرج جورواجور سرخس موجب چرخه

احاطه خرج جورواجور سرخس موجب چرخه

احاطه خرج جورواجور سرخس موجب چرخه

احاطه خرج جورواجور سرخس موجب چرخه

خارجی خوش خط اجداد تداخل جراحت درخت

خارجی خوش خط اجداد تداخل جراحت درخت

خارجی خوش خط اجداد تداخل جراحت درخت

خارجی خوش خط اجداد تداخل جراحت درخت

منتشر کرده‌ایم:

۸ دوره
ناشر نمونه
کشور
سال‌های
۷۴،۷۲
۷۹،۷۸
۸۴،۸۳
۹۱و۸۸

ناشر برگزیده
رتبه اول

برگزیده
ششمین جشنواره
کتاب‌های آموزشی رشد

برگزیده
هشتمین جشنواره
کتاب‌های آموزشی رشد

برگزیده
دهمین جشنواره
کتاب‌های آموزشی رشد

برگزیده
یازدهمین جشنواره
کتاب‌های آموزشی رشد

برگزیده

از این مجموعه منتشر شده است:

موسسهٔ انتشارات قدیانی
www.ghadyani.org
دفتر و فروشگاه مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، روبه‌روی دانشگاه
خیابان فخر رازی، خیابان شهدای ژاندارمری (غربی)، شماره ۹۰
کد پستی: ۱۳۱۴۷۷۳۸۶۱، صندوق پستی: ۱۷۹۳ - ۱۳۱۴۵
تلفن: ۶۶۴۰۴۴۱۰ (۵ خط)   دورنگار: ۶۶۴۰۳۲۶۴

ISBN13: 978-964-417-770-5
9 789644 177705

ISBN13: 978-964-536-629-0
دوره
9 789645 366290